

การศึกษาความคิดเห็นการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู
ตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*

The Study of the Opinion toward the Teacher Professional
Characteristics Development on the Competency-based Approach
of the 1st year Teacher Students, Lampang Rajabhat University

ดวงพร อุณจิตต์, ฤชุตา เนตรจัต, สุจิตรา บันดี, สมชาย บุญศิริภัสส์ และเฉลิมชัย สุขจิตต์
Duangporn Oonjitt, Ruechuta Netrajut, Sujitra Pandee, Somchai Boonsiribhasuch
and Chalerchai Sukchitt
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lampang Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: duangporn@g.lpru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาวิชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จากการศึกษารายวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู จำนวน 66 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบบันทึกการสังเกต และแบบบันทึกการสะท้อนคิด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่สอน ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอน และการใช้สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะ

*ได้รับบทความ: 30 มกราคม 2566; แก้ไขบทความ: 18 เมษายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 28 เมษายน 2566

Received: January 30, 2023; Revised: April 18, 2023; Accepted: April 28, 2023

การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดเชื่อมโยง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงเหตุผล เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) จริยธรรม ได้แก่ การประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรมและการประพฤติตนเป็นครูที่ดี และ 4) คุณลักษณะบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพดีมีความเหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพครู และความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะด้านความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า 1) นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน เพิ่มมากขึ้น 2) นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ภายหลังจากเรียนจบภาคเรียนนี้ ทำให้ตนเองมีทักษะการคิดแยกแยะคุณลักษณะของตนเองว่า อยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคุณลักษณะความเป็นครู 3) นักศึกษารู้จักวิธีการประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมในการเป็นครูที่ดี และ 4) นักศึกษามีความรู้สึภาคภูมิใจในอาชีพครู มีความคิดเห็นว่าตนเองจะสามารถปฏิบัติตนเป็นครูที่มีความเหมาะสมได้

คำสำคัญ: ความเป็นครู; ฐานสมรรถนะ; จรรยาบรรณวิชาชีพ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the teacher students' the teacher professional characteristics framework on the competency-based approach; and 2) explore the opinions toward the teacher students' professional characteristics development on the competency-based approach. It is a qualitative research. Sixty-six first year undergraduate teacher students studying in Lampang Rajabhat University were selected as a sampling group by using purposive sampling technique. The data collection consisted of document analysis, observation recording form and students' reflections form. The content analysis and analytic induction were used in the data analysis.

The research results were as followed:

1. The professional teacher characteristics framework consisted of 4 elements; 1) the knowledge included the knowledge in the pedagogy content, teaching methodology and learning support, and teacher professional ethics, value and ideology; 2) the skills included the skills in analysis, synthesis and pedagogical content connection, pedagogy such as lectures, demonstrations, induction, discussions, etc., and critical thinking and logical thinking focusing on teacher professional ethics, value and ideology; 3) the ethics included being a good and moral citizen and a good practice teacher; and 4) the individual characteristics included having appropriate personality for the teacher profession and

being proud of the teacher profession.

2. The opinions toward the teacher students' professional characteristics development on the competency-based approach indicated as followed; 1) Students had higher level of knowledge in 5 aspects of teacher ethics; 2) After the course completion, students were able to analyse their own teacher professional characteristics level and find their own level in comparing to the main professional teacher characteristics level; 3) Students learned to do appropriate performance to be a good teacher and have more self-understanding; and 4) Students were proud of the teaching profession and thought that they were able to be a good teacher with morality, ethics and they would follow the framework for better directions to develop themselves and others.

Keywords: Professional Teachers; Competency-Based; Professional Ethics

1. บทนำ

ประเทศต่างๆ อยู่ระหว่างดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างจริงจัง ซึ่งผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการและนักการศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่า หนึ่งในกุญแจสู่ความสำเร็จในระหว่างการปฏิรูป เหล่านี้ คือการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครู (Bautista and Ortega-Ruiz, 2015) เพราะครูเป็นตัวจักร สำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ทำให้ครูเป็นกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่ทุก รัฐบาลต่างขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนาครูเริ่มต้นตั้งแต่การผลิตบัณฑิต วิชาชีพครู ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา พ.ศ. 2561-2565 โดยกิจกรรมปฏิรูปที่ส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rocks) ยกระดับครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (คณะกรรมการการปฏิรูปประเทศด้าน การศึกษา, 2565, หน้า 297)

ก่อนมีการนำแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้เป็นพื้นฐานการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ตั้งแต่ปี การศึกษา พ.ศ. 2561 พบว่า ระหว่างปีการศึกษา พ.ศ. 2553-2556 การผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูระดับการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นประมาณสองเท่า การใช้ครูระดับการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน มีปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล ความก้าวหน้า มั่นคงในการทำงาน และจรรยาบรรณ วิชาชีพครู นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการพัฒนาครูเชิงระบบที่สำคัญ คือ การพัฒนาครูไม่ยึดสมรรถนะ เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ขาดนวัตกรรมการพัฒนาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ (ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ, 2560, หน้า 17) ดังนั้นสถาบันผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูควรจัดการเรียนสอนเพิ่ม การนำความรู้เชิงปฏิบัติมากขึ้น โดยเฉพาะในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู

ซึ่งมีเนื้อหาสาระจำนวนมากเป็นเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นครูหรือจรรยาบรรณวิชาชีพครู

สำหรับรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู ได้จัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ให้แก่นักศึกษาริชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2565 ปัจจุบันได้ปรับปรุงเนื้อหาสาระให้มีความทันสมัย และมุ่งเน้นการปฏิบัติในประเด็นคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู โดยมีเป้าหมายให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ใช้กระบวนการ PAOR มากำหนดเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) เนื่องจากการเรียนการสอนเกี่ยวกับจรรยาบรรณความเป็นครูที่ผ่านมามุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งจรรยาบรรณความเป็นครูของนักศึกษาที่ได้รับอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ตามผลการศึกษาของ ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ (2560, หน้า 20) ซึ่งพบว่าครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดจิตวิญญาณความเป็นครู สังคมมีความเชื่อถือครูน้อยลง ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาริชาชีพครู โดยใช้แนวคิดฐานสมรรถนะจึงเป็นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติมากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์โดยตรง อาทิ การปฏิบัติสร้างสมมติเจริณูสติให้รู้สึกตัว วิเคราะห์กรณีศึกษาครูดีและไม่ดี การสะท้อนคิดทันทีในตอนท้ายคาบเรียนทุกครั้ง นักศึกษابันทักพฤติกรรมและความคิดของตนเองเพื่อเทียบเคียงกับประเด็นความเป็นครูเป็นรายข้อเพื่อสะท้อนความเป็นครูของตนเอง กล่าวอีกในทัศนะหนึ่งคือเป็นการสอนที่สร้างความรู้เชิงนามธรรมที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ (Gardner and Shulman, 2005, p. 14)

“ความเป็นครู” อาจเป็นคำกล่าวที่สะท้อนคุณลักษณะครูที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม กล่าวคือ เป็นผู้สอนที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และมีความประพฤติอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากนี้ ความเป็นครูถูกกำหนดเป็นมาตรฐานวิชาชีพ ตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกลไกและระบบการคัดกรองผู้ประกอบวิชาชีพครูให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2563) ดังนั้น การผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะตามผลลัพธ์การเรียนรู้วิชาชีพครู เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจะสร้างแรงบันดาลใจและวัฒนธรรมทางการศึกษาครูในมหาวิทยาลัย (Tatto, 2021, p. 20) ปัจจุบันคณะกรรมการมาตรฐานอุดมศึกษา หรือ กมอ. ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล (คณะกรรมการมาตรฐานอุดมศึกษา, 2565) เพื่อให้หลักสูตรสถาบันอุดมศึกษารวมถึงหลักสูตรวิชาชีพ

นำไปใช้กำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูฐานสมรรถนะ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดคุณลักษณะด้านความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะ นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์กับมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านที่ 3 คุณลักษณะความเป็นครู (3 สมรรถนะ 10 ตัวบ่งชี้) ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 นำกรอบแนวคิดที่ผ่านการสังเคราะห์ทางเอกสาร ส่งตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 ท่าน และด้านวิธีวิทยาการวิจัยและการประเมิน จำนวน 1 ท่าน เพื่อยืนยันความถูกต้องเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของกรอบแนวคิด ซึ่งพบว่า ผลการตรวจสอบกรอบแนวคิดที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่ามีความถูกต้องและมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดทำแผนการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการศึกษารอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ผ่านการยืนยันความถูกต้องและความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 3 ไปกำหนดเป็นขอบเขตของแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู

ระยะที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะด้านความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำผลการศึกษารอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะมาวิเคราะห์เนื้อหาสาระตามคำอธิบายรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณความเป็นครู ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามคำอธิบายรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณความเป็นครู จำนวน 3 เนื้อหา ได้แก่ 1) แนวคิด หลักปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู 2) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม และ 3) สะท้อนคิดเกี่ยวกับความเป็นครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จากนั้นผู้วิจัยจึงจัดทำแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จำนวน 3 เนื้อหา โดยนำไปกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามกระบวนการ PAOR (Kemmis & McTaggart, 2005; Krajewski and Schwartz, 2014; สีนธะวา คามดิษฐ์, 2546) กำหนดแผนการสอนจำนวน 3 เรื่องๆ ละ 2 สัปดาห์ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 24 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แนวคิด หลักปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและสามารถอธิบายการปฏิบัติตนตามแนวคิด หลักปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู 5 ด้าน ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงเหตุผลเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ มีจริยธรรม คือ การประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม และการประพฤติตนเป็นครูที่ดี มีคุณลักษณะบุคคล คือบุคลิกภาพดีมีความเหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพครู และมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกการสังเกตทั้งการประพฤติและปฏิบัติตนในชั้นเรียน แบบสะท้อนคิดเกี่ยวกับค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรม แผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งเชื่อมโยงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงเหตุผลเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม มีจริยธรรม คือ การประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม

และการประพาดิตนเป็นครูที่ดี มีคุณลักษณะบุคคล คือบุคลิกภาพดีมีความเหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพครู เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกการสังเกต แบบวิเคราะห์ตนเอง และแบบสะท้อนคิด

แผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สะท้อนคิดเกี่ยวกับความเป็นครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและการประพาดิตนตามคุณลักษณะความเป็นครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม โดยทำการศึกษาครู 6 แบบ จากกรณีศึกษาครูที่มีการประพาดิตนดี 3 แบบ และครูที่มีการประพาดิตนไม่ดี 3 แบบ เพื่อให้นักศึกษานำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเทียบเคียงกับคุณลักษณะความเป็นครู 6 แบบ/ประเภท ได้แก่ (1) ครูดีเด่น ศิษย์ดีเด่น จะมีความเป็นครูและมีสมรรถนะ (2) ครูดีมีศิษย์รู้เห็น จะรู้จรรยาบรรณและมีความเป็นครู (3) ครูแบบเรื่อยๆ มาเรื่อยๆ จะมีสภาพไม่ล่วงจรรยาบรรณ (4) ครูลุ่มๆ ดอนๆ จะมีสภาพล่วงจรรยาบรรณ (5) ครูที่ขาดจากอาชีพครูจะมีสภาพล่วงจรรยาบรรณ ล้นความเป็นครู และ (6) ครูที่มีความผิดแผ่ง ผิดอาญา จะมีสภาพล่วงศีลธรรม ล้นความเป็นคน มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงเหตุผลเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ มีจริยธรรม คือ การประพาดิตนเป็นคนดีมีศีลธรรม และการประพาดิตนเป็นครูที่ดี มีคุณลักษณะบุคคล คือ บุคลิกภาพดีมีความเหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพครู และมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกการสังเกต และแบบสะท้อนคิด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติสร้างจังหวะทำสมาธิเตรียมจิตใจให้มีความพร้อมต่อการทำกิจกรรมในชั้นเรียนทุกครั้ง โดยใช้วิธีเจริญสติ 14 จังหวะ ตามแนวทางหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ เป็นระยะเวลา 5-10 นาที

ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการสะท้อนคิดของนักศึกษา จำแนกตาม องค์ประกอบ 4 ด้าน ของคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะบุคคล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาดนตรีศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษาและสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 66 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง นักศึกษามีความสนใจ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบบันทึกการสังเกต แบบวิเคราะห์ตนเอง และแบบบันทึกการสะท้อนคิดของนักศึกษา

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากรอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ประกอบด้วย 1. คุณลักษณะความเป็นครู ได้แก่ (1) ความรู้ด้านเนื้อหาสาระที่สอน (2) ความรู้ด้านวิธีการสอนรวมถึงสิ่งสนับสนุนการสอน (3) ความรู้เรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพครู (4) ความประพาดิตนในฐานะประชาชนหรือพลเมือง (5) ความประพาดิตนในฐานะครู และ 2) แนวคิดฐานสมรรถนะ ได้แก่

(1) ด้านความรู้ (2) ด้านทักษะ (3) จริยธรรม และ (4) คุณลักษณะบุคคล

เมื่อนำกรอบแนวคิดคุณลักษณะความเป็นครูเชื่อมโยงกับแนวคิดฐานสมรรถนะ จะได้คุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย (1) ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่สอน (2) ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนและการใช้สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (3) ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ 2) ด้านทักษะ ประกอบด้วย (1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเชื่อมโยงเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่สอน (2) ทักษะการใช้วิธีการสอนอย่างหลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การอุปนัย การอภิปราย เป็นต้น และการใช้สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (3) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงเหตุผลเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ 3) จริยธรรม ประกอบด้วย (1) การประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม และ (2) การประพฤติตนเป็นครูที่ดี และ 4) คุณลักษณะบุคคล ประกอบด้วย บุคลิกภาพที่มีความเหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพครู และความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พบประเด็นสำคัญและข้อสังเกต เป็นรายด้านตามแนวคิดฐานสมรรถนะ ดังนี้

ด้านความรู้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่า “ตนเองมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน คุณธรรม จริยธรรมของความเป็นครู เพิ่มมากขึ้น เพราะจากที่ไม่เคยรู้จักทำให้ได้รู้ หรือจากที่รู้น้อยทำให้รู้มากขึ้น รวมถึงมีความเข้าใจถึงการเป็นครูมากยิ่งขึ้น และได้เรียนรู้ความเป็นครูที่เชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรัชกาลที่ 9 หลักคำสอนของผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดิน รวมถึงรู้หลักธรรมคำสอนมากขึ้น รู้สึกว่าตนเองมีกระตือรือร้นในเรื่องจรรยาบรรณในวิชาชีพครูเป็นอย่างมาก เพราะว่าอีกไม่กี่ปีเราก็คงได้ทำหน้าที่นั้น อยากที่จะศึกษาให้มากๆ เพราะในวันข้างหน้าจะได้ไม่เกิดความบกพร่องในหน้าที่” นอกจากนี้พบข้อสังเกตจากการสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อบรรยากาศการเรียนวิชานี้ว่า มีความแตกต่างจากการเรียนที่ผ่านมา รู้สึกโชคดีและมีความสุขที่ได้มีโอกาสเรียนในรายวิชานี้ มีความสุขกับการได้เรียนวิชานี้ ไม่เครียดกังวล รู้สึกล้อยตามในเรื่องที่เรียน รู้สึกอยากทำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีบางเรื่องทำให้ตนเองได้มีมุมมองใหม่ๆ ยิ่งไปกว่านั้น การเรียนในวิชานี้ได้รู้วิธีการปฏิบัติ 14 จังหวะเพื่อสร้างสติหรือสร้างสมาธิ

ด้านทักษะ พบว่า นักศึกษากล่าวว่า “ภายหลังจากเรียนจบภาคเรียนนี้ไปแล้วทำให้ตนเองมีทักษะสามารถคิดแยกแยะได้ว่าตนเองมีคุณลักษณะอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคุณลักษณะความเป็นครู” และนักศึกษาจำนวนหนึ่งกล่าวว่า “ต้องการคิดต่อยอดในเรื่องที่อาจารย์สอน เพราะรู้สึกได้มุมมองกว้างมากขึ้นไปจากเดิมและมองตนเองดีขึ้น บางครั้งคิดว่าจะสามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาประยุกต์ในการสอนอย่างไร” นอกจากนี้มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งสะท้อนคิดว่า “ภายหลังจากเรียนจบในภาคเรียนนี้ น่าจะ

สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น เนื่องจากการเรียนในวิชานี้ทำให้ตนเองมีมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น มุมมองใหม่ๆ เกี่ยวกับหลักพุทธศาสนาที่ลึกซึ้งมากขึ้น คิดว่าตนเองมีความคิดที่เติบโตก้าวข้ามอีกระดับหนึ่ง รวมทั้งรู้สึกดีกับตนเองสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ ได้ การปรับตัวดีขึ้นมาก”

ด้านจริยธรรม พบว่า นักศึกษากล่าวว่า การเรียนในรายวิชานี้ทำให้รู้จักวิธีการประพฤติปฏิบัติตนในการเป็นครูที่ดีมีเหมาะสม มีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น เช่น “ฉันเป็นนักศึกษาที่ไม่ใช่คอยอาจารย์มาสอนแต่จะต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง” “ได้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นครูที่ดีตามแนวคตินานาธรรมประกอบกับความชัดเจนในเนื้อหาสาระความเป็นครูจากกรณีตัวอย่าง ครูดีเด่น ศิษย์ดีเด่น มีความรู้เกี่ยวกับหลักการพัฒนาตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครู มีความเข้าใจเรื่องจิตวิญญาณความเป็นครู”

ด้านคุณลักษณะบุคล พบว่า นักศึกษามีความรู้สึภาคภูมิใจในอาชีพครู มีความคิดว่าตนเองสามารถที่จะเป็นครูที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณของครูในทางที่ดีขึ้นกับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตามคุณลักษณะความเป็นครู

นอกจากนี้ ยังพบนักศึกษาจำนวนหนึ่งได้กล่าวถึงกิจกรรมสร้างจังหวะทำสมาธิ โดยใช้วิธีเจริญสติ 14 จังหวะว่า “การได้ปฏิบัติสร้างสมาธิ 14 จังหวะมาอย่างต่อเนื่อง รู้สึกว่าตนเองคิดอะไรได้หลายอย่าง มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนสร้างจังหวะสมาธิก่อนเรียน รู้สึกว่าจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น หรือในเวลาที่มีความรู้สึกเริ่มไม่สนใจเนื้อหาที่อาจารย์กำลังสอน ดิฉันก็ตั้งสติของตนเองให้กลับมาอยู่กับตนเองได้ง่ายกว่าก่อน ดิฉันเข้าใจว่าการมีสมาธิจะทำให้รู้สึกมีสติ และจิตใจที่แน่วแน่มาก่อนที่จะเริ่มเรียนในแต่ละวิชา ทำให้จิตใจไม่วอกแวกและอยู่กับตัวเอง รวมถึงทำให้มีสมาธิในการทำงานเพิ่มขึ้น จดจ่อในการทำสิ่งนั้นๆ เพิ่มมากขึ้น มีสติในการเรียนและการใช้ชีวิตมากขึ้น ทำให้รู้สึกสบายใจขึ้นโฟกัสอยู่กับแค่สิ่งนั้น และคิดว่าการฝึกทำสมาธิด้วยวิธีนี้จะนำไปใช้ก่อนจะนำเสนองานและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป”

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญสำหรับการอภิปรายขยายความเข้าใจเชิงเหตุผลเพื่อเชื่อมโยงข้อค้นพบกับแนวคิดและผลการวิจัยทางการศึกษา ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคตินานาธรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ประกอบด้วย 4 ด้านที่สำคัญ คือ 1) ความรู้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่สอน ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนและการใช้สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ 2) ทักษะ ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการเชื่อมโยงเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่สอน ทักษะการใช้วิธีการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงเหตุผลเกี่ยวกับจรรยาบรรณ

วิชาชีพครู ค่านิยม อุดมการณ์ 3) จริยธรรม ได้แก่ การประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม และการประพฤติตนเป็นครูที่ดี และ 4) คุณลักษณะบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพที่มีความเหมาะสมของผู้ประกอบวิชาชีพครู และความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู ซึ่งทั้ง 4 ด้านนี้มาจากการออกแบบการวิจัยที่ต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครู แนวคิดฐานสมรรถนะ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่นผลงานวิจัยของ Wardoyo, Herdiani and Sulikah (2017, p. 90) ได้กล่าวอ้างอิงถึงเรื่อง เกณฑ์การยกระดับวิชาชีพที่สะท้อนแนวคิดการพัฒนาความเป็นวิชาชีพครู โดยพบข้อสังเกตว่า การมีแนวคิดความเป็นครูมืออาชีพ (หรือความเป็นครู) จะกลายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านที่ 3 คุณลักษณะความเป็นครู (3 สมรรถนะ 10 ตัวบ่งชี้) ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 กรอบแนวคิดหลักสูตรสำหรับการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2563) ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2565, หน้า 35-36) การออกแบบการวิจัยในลักษณะนี้ จึงเป็นแนวทางที่จะต้องรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละวิชาชีพ รวมทั้งสามารถนำไปออกแบบการหาขอบเขตเนื้อหาในการจัดทำแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ในหลากหลายรายวิชาได้

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครู ระดับชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู 1) ด้านความรู้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่า รู้สึกว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน คุณธรรม จริยธรรมของความเป็นครู เพิ่มมากขึ้น เพราะจากที่ไม่เคยรู้จักทำให้ได้รู้หรือจากที่รู้น้อยทำให้รู้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของภิญญาพัชญ์ ปลาเก็ดทอง (2561, หน้า 212) ที่พบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป ประกอบกับมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับมาก 2) ด้านทักษะ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าง่ายหลังจากเรียนจบภาคเรียนนี้ไปแล้วทำให้ตนเองสามารถคิดแยกแยะได้ว่าตนเองมีคุณลักษณะอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคุณลักษณะความเป็นครู ดังนั้นวิธีการพัฒนาตามกระบวน PAOR ในครั้งนี้ควรเป็นเหตุผลให้สรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดได้ว่า ช่วยทำให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์เนื้อหาเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ตนเองได้ และสอดคล้องตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 3) ด้านจริยธรรม พบว่า นักศึกษากล่าวถึงการเรียนในรายวิชานี้ทำให้รู้จักวิถีการประพฤติปฏิบัติตนในการเป็นครูที่ดีมีเหมาะสม มีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษารู้จักการประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามแบบแผนจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างชัดเจน และ

สามารถน้อมนำความรู้ที่ตนเองจนเกิดความเข้าใจ หรือใช้หลักธรรม “โอบนโยโก” ซึ่งอยู่ในธรรมคุณ 6 หมายถึง การน้อมเข้ามาไว้ในใจ หรือน้อมใจเข้าไปให้ถึงด้วยการปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในใจ หรือให้ใจบรรลุถึงอย่างนั้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2559, หน้า 307) และ 4) ด้านคุณลักษณะบุคคล พบว่า นักศึกษามีรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพครู มีความคิดว่าตนเองสามารถที่จะปฏิบัติตน เป็นครูที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของครูกับตนเองและผู้อื่นในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันเพ็ญ นันทะสี (2559, หน้า 101) ซึ่งได้พบว่า ด้านวิชาชีพครู ประกอบด้วย รักและศรัทธาในวิชาชีพ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมีทักษะความรู้วิชาชีพ ซึ่งจากการออกแบบแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของการวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดตามกระบวน PAOR (Kemmis & McTaggart, 2005; Krajewski and Schwartz, 2014; สินธวา คามดิษฐ์, 2546) ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูตามแนวคิดฐานสมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูอย่างครบถ้วน ดังนั้นผู้สอนสามารถนำแนวคิดและกระบวนการออกแบบแผนการสอนนี้ไปใช้พัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูในรายวิชาอื่นได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้สอนรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู ควรนำกรอบแนวคิดจากผลการวิจัยนี้ไปกำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาหรือออกแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับบริบทหรือเอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมการสอนแนวใหม่ โดยควรให้ความสำคัญกับการเป็นผู้สอนแบบ Actively Teach คือ สอนแบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมให้นักศึกษาอยากเรียนรู้ตลอดเวลา เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) บูรณาการกับกระบวนการ PAOR มากำหนดเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อื่น

1.2 นักศึกษาวิชาชีพครูควรนำวิธีการเจริญสติหรือการสร้างสมาธิไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกระบวนการ PAOR เป็นกระบวนการที่รองรับวิธีการพัฒนาที่มีความต่อเนื่อง เช่นเดียวกันกับกระบวนการ PDCA

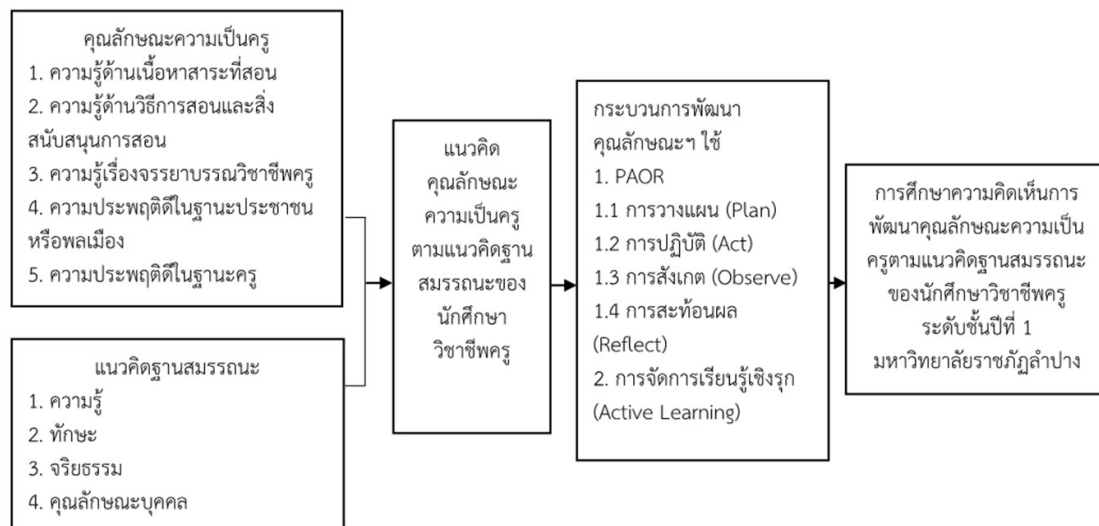
2.2 ควรทำวิจัยเชิงทดลอง เรื่องการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้วิธีการสร้างสมาธิเจริญสติ เพื่อเปรียบเทียบผลค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมได้อย่าง

ชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้มีนักศึกษาสะท้อนคิดต่อกิจกรรมการเจริญสติ ทำให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจที่แน่นอน ก่อนที่จะเริ่มเรียนในแต่ละวิชา ทำให้จิตใจไม่วอกแวกและอยู่กับตัวเอง รวมถึงทำให้มีสมาธิในการทำงานเพิ่มขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาและสังเคราะห์ หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู พบว่า ผู้สอนในรายวิชาวิชาชีพครูที่จำเป็นต้องใช้แนวคิดฐานสมรรถนะ ควรนำกรอบแนวคิดที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากการวิจัยมีกรอบแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความรู้ด้านเนื้อหาสาระที่สอน (ตามบริบทของสาขาวิชา) 2) ความรู้ด้านวิธีการสอนและสิ่งสนับสนุนการสอน 3) ความรู้เรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพครู 4) ความประพฤติดีในฐานะประชาชนหรือพลเมือง และ 5) ความประพฤติดีในฐานะครู และเชื่อมโยงกับหลักการและแนวคิดฐานสมรรถนะตามประกาศของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 2565 โดยใช้กระบวนการ PAOR ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนคิด ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งนำไปสู่การวางแผนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนถูกต้องตามข้อกำหนดของคุรสภาและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มีเป้าหมายการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูที่นำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ จริยธรรมและคุณลักษณะบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับและการยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของนักศึกษา 4 ข้อคือ 1) นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน คุณธรรม จริยธรรมของความเป็นครู เพิ่มขึ้นจากการได้ศึกษากรณีศึกษาจากตัวอย่างครูต้นแบบ (idol) 2) นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ภายหลังจากเรียนจบภาคเรียนนี้ไปแล้วทำให้ตนเองมีทักษะสามารถคิดแยกแยะได้ว่าตนเองมีคุณลักษณะอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคุณลักษณะความเป็นครู จากการได้วิเคราะห์ตนเอง 3) นักศึกษารู้จักวิธีการประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมในการเป็นครูที่ดี มีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น จากการได้วิเคราะห์พฤติกรรมบุคลากรทางการศึกษาในหน้าข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบันและการปฏิบัติตนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและอาจารย์ที่สอน 4) นักศึกษามีความรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพครู มีความคิดว่าตนเองสามารถที่จะประพฤติตนเป็นครูที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของครูที่ดีมากยิ่งขึ้น จากปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมการศึกษารายวิชาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณความเป็นครู และความมุ่งมั่นตั้งใจเดิมที่จะเป็นครู ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2565). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/03/01-pdf>
- คณะกรรมการมาตรฐานอุดมศึกษา. (2565). *ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565*. เข้าถึงได้จาก <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/6940-2022-07-22-02-54-49>
- ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ. (2560). การศึกษาสภาพและปัญหาการผลิต การใช้และการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต. *วารสารครุศาสตร์*, 45(3), 17-33.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 212ง, หน้า 35-36.
- ภิญญาพัชญ์ ปลาภัตทอง. (2561). การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*, 1(11), 212-225.

- วันเพ็ญ นันทะศรี. (2559). การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(3), 96-105.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2563). *ราชกิจจานุเบกษาประกาศรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563*. เข้าถึงได้จาก <https://www.ksp.or.th/ksp2018/2020/06/19628/>
- สินธะวา คามดิษฐ์. (2546). *การวิจัยในชั้นเรียนระดับอุดมศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <https://www.dpu.ac.th/ces/upload/km/1403847566.pdf>
- Bautista, A., & Ortega-Ruiz, R. (2015). Teacher professional development: International perspectives and approaches. *Psychology, Society and Education*, 7(3), 240-251.
- Gardner, H. E., & Shulman, L. S. (2005). The Professions in America Today: Crucial but Fragile. *Daedalus*, 134(3), 13-18.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (2005). Participatory action research. In N. Denzin & Y. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage.
- Krajewski, S. J., & Schwartz, R. (2014). A Community College Instructor's Reflective Journey toward Developing Pedagogical Content Knowledge for Nature of Science in a Non-majors Undergraduate Biology Course. *Journal of Science Teacher Education, Springer*, 25(5), 543-566.
- Tatto, M. T. (2021). Professionalism in Teaching and the Role of Teacher Education. *European Journal of Teacher Education*, 44(1), 20-44.
- Wardoyo, C., Herdiani, A., & Sulikah. (2017). Teacher Professionalism: Analysis of Professionalism Phases. *International Education Studies*, 10(4), 90-100.